

Strategija Aktiva mladih s
invaliditetom na nivou
koalicija u sklopu programa
“Razumijevanja pristupa
invalidnosti zasnovanom na
ljudskim pravima“

JULI/ AUGUST 2019

Sadržaj

1. Uvod u dokument.....	3
2. Zašto Strategija	3
3. Metodologija izrade Strategija.....	4
3.1 Principi na kojima se zasnivala izrada Strategije.....	5
4. Određivanje Strateških pravaca	6
4.1 Kratko pojašnjenje svakog od strateških pravaca	6
5. Strateški ciljevi	8
5.1. Opis strateških ciljeva	10
6. Ciljne grupe	12
7. Monitoring sprovođenja i ostvarenja Strategije	14

Kratice

BiH -Bosna i Hercegovina

OCD –Organizacije civilnog društva

OOSI- Organizacije osoba s invaliditetom

OSI -Osobe s invaliditetom

MOSI-mlade osobe sa invaliditetom

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

RS-Republika Srpska

KS-Kanton Sarajevo

HNK-Hercegovačko Neretvanski Kanton

OCD- Organizacije civilnog društva

UN CRPD – UN Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom

UN- Ujedinjene nacije

1. Uvod u dokument

Osnovni cilj dokumenta Strategije Aktiva mladih s invaliditetom na nivou koalicija udruženja osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu *Strategija*) je definisati strateške pravce i ciljeve djelovanja koji će se nastojati dostići u predviđenom periodu, te takođe utvrditi operativni plan aktivnosti sa pripadajućim mjerama i indikatorima. Kao novi organizacioni oblik djelovanja unutar pet koalicija udruženja osoba s invaliditetom, koji je nastao kao dio Strategijskog planiranja, postoji potreba da Aktivi mladih na jasan način formuliraju svoje buduće djelovanje, ciljeve i da odrede koje od problema sa kojima se suočavaju će u svome radu morati rješavati.

Cilj ove Strategije nije da odgovori na sva pitanja, kao prvi dokument koji je proizvod Aktiva mladih on će svakako biti podložan neprestanom preispitivanju i zato ga i treba promatrati kao živi dokument u čijoj će implementaciji realnost naše društvene zbilje i okruženja u kojem mlade osobe s invaliditetom žive, stalno postavljati nove izazove.

Pet (5) koalicija udruženja osoba s invaliditetom: Kolosi Bijeljina, Neformalna koalicija udruženja osoba s invaliditetom Doboj, „Zajedno smo jači“ HNK, Koalicija udruženja osoba s invaliditetom Tuzlanskog kantona i Koordinacioni odbor udruženja osoba s invaliditetom Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: koalicija) od 2015. godine rade na kreiranju i implementaciji strateških planova i kampanja tako da su već postali iskusni u ovim aktivnostima. Upravo pozitivna iskustva starijih kolega iz koalicija koji su već učestvovali u kampanjama će biti dodatni motivirajući faktor mladim osobama s invaliditetom uključenim u Aktive mladih da kroz implementaciju Strategije ojačaju, dostignu planirane ciljeve i uspostave Aktive kao značajan faktor u rješavanju pitanja mladih osoba s invaliditetom

Od posebnog je značaja da proces participativnog kreiranja, odnosno aktivnog učestvovanja predstavnika Aktiva mladih u izradi strateškog plana u junu mjesecu 2019. godine, koji daje i osjećaj vlasništva i pripadnosti nad samim procesom ali i rezultatima koji se ostvare te kao takav u značajnoj mjeri doprinosi i njegovoj lakšoj implementaciji. Cijeli proces diskusije i rada na izradi strategije Aktiva mladih u sklopu pomenutih Koalicija je finansirala organizacija MyRight – Empowers people with disabilities.

2. Zašto Strategija

Strategijom zagovaranja - promocije "Razumijevanja pristupa invalidnosti zasnovanom na ljudskim pravima" Koalicija OOSI 2018-2021, položaj mladih osoba s invaliditetom je označen kao jedna od ključnih tematskih oblasti kojima će se Koalicije baviti u narednom periodu. U Strategiji je između ostalog rečeno:

„Svakako jedna od temeljnih premisa kojom su se vodile članice koalicije prilikom odabira ove tematske oblasti je činjenica da i Pokretu osoba s invaliditetom, ali i cjelokupnom BH društvu jeste potreban novi impuls koji upravo mogu dati mladi. A da bi došlo do toga potrebno je raditi

za mlade osobe s invaliditetom i raditi sa mladim osobama s invaliditetom kako bi što je moguće ranije dobili priliku da budu vrijedan i integralan dio BH društva“¹.

Unutar strateškog cilja spomenute Strategije, definisanog kao „**povećana uključenost mladih osoba s invaliditetom u društvena pitanja koja se vezuju općenito za položaj mladih**“ predviđena je i mjera **formiranje Aktiva mladih osoba sa invaliditetom u svih pet (5) koalicija**. Kako je rečeno u obrazloženju ove mjere, osnovna uloga Aktiva mladih je da preuzmu vodeću ulogu u procesima rješavanja pitanja mladih osoba s invaliditetom. Takođe, ovi Aktivni bi trebali na neki način i da postanu resurs koji će služiti i revitalizaciji i pomlađivanju upravljačkih i izvršnih struktura udruženja osoba s invaliditetom.

Formiranjem Aktiva mladih u koalicijama organizacija osoba s invaliditetom, učinjen je prvi korak u procesu aktivnijeg učešća mladih u rješavanju pitanja koja upravo najviše dotiču njih same. Slijedeći, sasvim logičan, korak je jasno određivanje pravaca rada, uspostavljanje zajedničkog sistema vrijednosti, i realnih i dostižnih ciljeva koji će biti neka vrsta motivatora. Upravo potreba za svim gore pobrojanim je i inicirala kreiranje i donošenje Strategije rada Aktiva mladih kao temeljnog dokumenta čija je osnovna namjena da bude osnovni vodič za buduće aktivnosti Aktiva, kako unutar samih koalicija tako i kroz njihove zajedničke aktivnosti.

3. Metodologija izrade Strategija

Prilikom izrade Strategije rada Aktiva mladih korištena su pozitivna iskustva iz procesa kreiranja i izrade prethodnih Strategija razvijenih i spovedenih na nivou Koalicija.

Sam proces je bio podijeljen na više faza.

I preliminarna faza:

U okviru ove faze dogovoren je način izrade Strategije i dobivena saglasnost od svih Aktiva unutar koalicija da se krene u njenu izradu. Od izuzetnog značaja je da su se u ovoj fazi, unutar samih Aktiva obavili i prvi razgovori i problematizirala pitanja sa kojima se Aktivni trebaju suočiti. Praktički ova preliminarna faza je ponudila prve, neophodne inpute, za daljnji rad na kreiranju Strategije. Činjenica da ovi inputi nisu zabilježeni u formi nekog dokumenta nego su praktički inkorporirani u radionicu, ne samo da nije predstavljala problem nego je na izvjestan način i stvorila dodatni prostor za usuglašavanje različitih stavova.

II faza: Zajednička trodnevna radionica predstavnika Aktiva mladih održana 28.-30. juna 2019. u Sarajevu na temu izrade Strategije

Jedna od osnovnih karakteristika radionice je pozitivna i otvorena atmosfera koja je svim učesnicima omogućila da, u okviru svojih mogućnosti, daju doprinos uspješnom i konstruktivnom radu. Iako su se neki od učesnika po prvi puta sreli, bilo je vidljivo da ih vežu isti problemi i potreba za njihovim rješavanjem.

Kroz otvorenu diskusiju, u kojoj je bilo različitih mišljenja, traženi su modusi i zajednički imenitelji za definisanje strateških pravaca, ciljeva te mjera koje će se poduzimati u sljedećem periodu. Nastojalo se da se ostane u okvirima realnog i ostvarivog, pri čemu je poseban fokus

¹ Strategija zagovaranja - promocije "Razumijevanja pristupa invalidnosti zasnovanom na ljudskim pravima" Koalicija OOSI 2018-2021

bio na mogućnostima i ovlastima samih Aktiva. Suštinski nastojala se izbjeći situacija da se strategija pretvori u neku vrstu izlistanih želja, bez mogućnosti da se one uistinu i ostvare.

Zbog osjećanja da mlade osobe upravljaju procesom izrade strategije, kao lakše i efikasnije implementacije onoga što je dogovoreno primijenio se konsenzus, slaganje svih učesnika sa prijedlozima koji su najbolji za sve, prilikom donošenja konačnih odluka vezano za Strategiju.

III faza: Prenošnje inputa dobijenih kroz radionicu u konkretan dokument pod nazivom Strategija rada Aktiva mladih s invaliditetom pet koalicija udruženja osoba s invaliditetom

Izrada nacrtu Strategije podrazumijevala prenošenje inputa dobijenih tokom prve dvije faze u konkretan dokument Strategije. Uz konzultantsku pomoć, dorađeni su i finalizirani inputi, a važno je reći da će i finaliziranje Strategije biti transparentno uz dobijenu mogućnost svih

3.1 Principi na kojima se zasnivala izrada Strategije

Tri su osnovna principa na kojima se temeljila izrada Strategije.

- **Participativnost (učestvovanje predstavnika Aktiva mladih a ne nekoga umjesto njih)**

Mogućnost da svi Aktivni mladih formirani koalicijama, na neposredan način učestvuju u izradi Strategije je bio jedan od principa od kojeg se nijednog trenutka nije odstupilo. Participativnost je omogućila da se problemi sagledaju iz različitih uglova, donesu nove i svježije ideje. Od izuzetnog značaja je također što je participativnost omogućila izmjenu znanja i iskustava i time doprinijela da Strategija u najvećoj mjeri korespondira sa stvarnim problemima koje opterećuju mlade osobe s invaliditetom. I na kraju, treba ponoviti da je participativnost kao princip osigurala da mlade osobe s invaliditetom imaju pravo da smatraju da strategija pripada njima i a oni imaju odgovornost za njeno sprovođenje.

- **Transparentnost (otvorenost da svi kažu šta misle na radionici i na društvenim mrežama)**

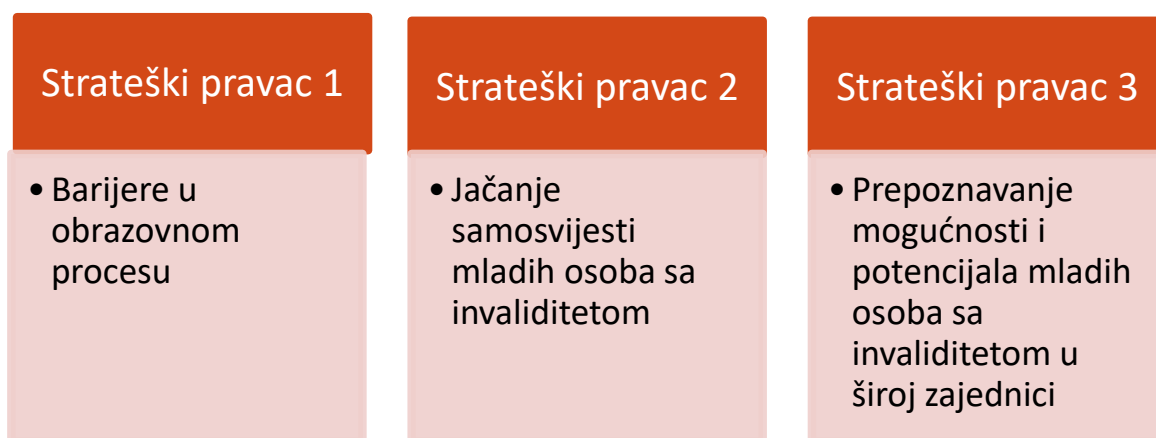
Čitav proces izrade Strategije je bio javan, sve mlade osobe s invaliditetom su preko svojih predstavnika, te putem društvenih mreža imale mogućnost da prate proces izrade Strategije i da, ukoliko je bilo potrebno, daju svoje dodatne sugestije. Transparentnost kao princip je omogućio da znatno veći broj mladih s invaliditetom bude sudionik ovoga procesa.

- **Supsidijarnost (usklađenost ove strategije sa drugim strategijama i dokumentima)**

Supsidijarnost kao princip suštinski znači da se strateški plan mora uklopiti i biti u korelaciji sa drugim strategijama. U konkretnom slučaju to se prije svega odnosi na Strategiju zagovaranja - promocije "Razumijevanja pristupa invalidnosti zasnovanom na ljudskim pravima" Koalicija OOSI 2018-2021, ali i na dokumente i zakonske akte koji se bave pitanjima mladih kao što su Zakon o mladima donesen na entitetskim nivoima. Poštujući princip supsidijarnosti dobija se dokument (Strategija) koja ima svoje realno uporište i što je od iznimne važnosti lakša je za implementiranje.

4. Određivanje Strateških pravaca

Pod pojmom strateških pravaca podrazumijevaju se ključna pitanja vezana za položaj korisničke grupe, u ovom slučaju mladih osoba s invaliditetom. Strateški pravci su suštinski široki pravci djelovanja unutar kojeg će se odvijati veliki dio aktivnosti koje će voditi Aktivi mladih, kako unutar svojih Koalicija tako i kroz zajedničke aktivnosti, i u okviru kojih će promjene odnosno rezultati koji budu postignuti na najdjelotvorniji način uticati na sam položaj mladih osoba s invaliditetom. Prilikom definisanja strateških pravaca rukovodilo se prethodnim dokumentima koji su se bavili pitanjima mladih osoba s invaliditetom, iskustvima koja su u Aktive donijeli upravo mladi ljudi, a svakako jedan od glavnih kriterija prilikom određivanja strateških pravaca bilo i uspostavljanje jasnog odnosa strateških pravaca sa stvarnim potrebama mladih osoba s invaliditetom. Od izuzetnog značaja je i to što se prilikom definisanja strateških pravaca nastojalo ostati u okvirima realnog i mogućeg, sa posebnim naglaskom na činjenicu da je ovaj strateški plan okrenut mladim osobama s invaliditetom i da će ga implementirati mlade osobe s invaliditetom uz potrebnu koordinaciju i podršku Koalicija.

4.1 Kratko pojašnjenje svakog od strateških pravaca

Uklanjanje barijera u obrazovanju

Pitanje obrazovnog procesa i prepreka sa kojima se suočavaju osobe s invaliditetom, posebno mladi, je već prepoznato kao jedno od gorućih pitanja. I **Strategija rada Aktiva mladih s invaliditetom pet koalicija udruženja osoba s invaliditetom** je kao jednu od ključnih oblasti upravo navela pitanje obezbjeđenja kvalitetnog obrazovanja za osobe s invaliditetom. Alternativni izvještaj o stanju ljudskih prava osoba s invaliditetom u Bosni i Hercegovini je apostrofirao neke od barijera sa kojima se suočavaju mlade osobe s invaliditetom u obrazovanju. Između ostalog u njemu je naglašeno:

„Zakonski propisi proklamiraju pravo na obrazovanje za svu djecu i omladinu pod jednakim uslovima i bez bilo kojeg vida diskriminacije kroz inkluzivno obrazovanje na svim nivoima. Međutim, ovo je samo formalno propisano, a praktična primjena inkluzivnog obrazovanja, zbog

nedostatka podzakonskih akata, još nije omogućena. U praksi nisu stvoreni preduslovi da se zakonska rješenja provedu, jer podzakonskim aktima nije osigurano pristupačno okruženje, odgovarajuća ortopedska, tiflotehnička i druga pomagala, nastavna sredstva i udžbenici, asistenti/ce u nastavi i slično, niti se u budžetima planiraju posebna sredstva za ove namjene. Naprotiv, u oba bosanskohercegovačka entiteta u budžetima se planiraju posebna sredstva za finansiranje rada specijalnih škola za osobe s invaliditetom, što najilustrativnije govori kakav je odnos institucija vlasti prema inkluzivnom obrazovanju“.

Poseban segment za mlade osobe s invaliditetom i najosjetljiviji je diskriminacija sa kojom se susreću unutar okruženja u kojem uče, rade i djeluju. Diskriminacija dolazi od strane nastavnika i profesora, roditelja druge djece, ali počesto i od same djece sa kojima pohađaju isti razred ili školu. Rezultat je to već ranije stvorenih predrasuda, neznanja i neinformiranosti, ali i nažalost komformizma od strane kako upravljačkih tijela tako i profesora samih obrazovnih institucija. Upravo stvaranje pozitivne atmosfere spram mladih osoba s invaliditetom unutar cjelokupnog obrazovnog procesa je prostor u kojem mladi mogu najefikasnije djelovati i gdje rezultati mogu biti i najvidljiviji. Mlade osobe s invaliditetom su one koji mogu svojim primjerima najlakše razbijati predrasude, savladavati otpore i na neki način postati promotori inkluzije, za njih same, najvažnijeg koncepta obrazovnog procesa.

Izuzetno važan dio obrazovnog procesa su i roditelji, i to kako mladih osoba s invaliditetom tako i njihovih vršnjaka sa kojima pohađaju iste razrede, dijele školske hodnike. Nije potrebno naglašavati koliki utjecaj roditelji i općenito porodica imaju na formiranje stavova mladih ljudi. Mnoge barijere unutar obrazovnog procesa potiču od nerazumijevanja invaliditeta, i to kako roditelja samih osoba s invaliditetom tako i roditelja druge djece. Zbog toga je i rad sa roditeljima prepoznat kao važan dio procesa uklanjanja barijera koje se očituju bilo kroz diskriminaciju i neprihvatanje drugačijih, bilo kroz neprepoznavanje potencijala i potreba mladih osoba s invaliditetom.

Jačanje svijesti mladih osoba s invaliditetom

Način na koji same mlade osobe s invaliditetom vide i doživljavaju sebe i svoje mogućnosti je svakako jedno od temeljnih pitanja sa kojima se suočava pokret osoba s invaliditetom, posebno njegova mlađa populacija. Prihvatiti sebe kao kompletnu, ravnopravnu sa drugima, osobu, koja ima potencijal i mogućnosti za samorazvitak je često zapravo najteži dio zadatka. Aktivni mladih formirani unutar Koalicija, su upravo onaj mehanizam koji ima mogućnost da pokrene ove procese, izvuče mlade osobe s invaliditetom iz kuće i učini ih aktivnim kako u svojim ličnim borbama koje svatko od njih vodi, tako i kroz zajedničku borbu za bolje uslove rada i života mladih osoba s invaliditetom u našem društvu.

Prepoznavanje mogućnosti i potencijala mladih osoba s invaliditetom u široj zajednici

Od bitnog značaja za poboljšanje položaja mladih osoba s invaliditetom je da šira zajednica prepozna potencijale koje oni imaju te im pruži šansu za njihovo ostvarivanje. Generalno govoreći, ovo se odnosi na sve segmente društva, počevši od škole, preko poslovnog sektora, pa sve do organizacija civilnog društva. Postoje mnoge mlade osobe s invaliditetom koje su postigle značajne rezultate ali nažalost njihovi uspjesi još uvijek nisu dovoljno afirmirani u široj zajednici, a upravo oni imaju mogućnost da budu najveći promotori(motivatori) u procesima prihvatanja mladih osoba s invaliditetom kao ravnopravnih članova društva. U tom procesu nužno je i tražiti saveznike i otvoriti procese saradnje sa svim organizacijama koja se bave

pitanjima mladih bez obzira da li je riječ o institucijama sistema ili jednostavno udruženjima koje imaju u fokusu pitanja mladih.

5. Strateški ciljevi

Strateški ciljevi su po prirodi stvari usmjereni na najvažnije učinke, poboljšanja ili rezultate koje se žele postići u datom vremenskom okviru. Prilikom definiranja strateških ciljeva koristila se logička matrica kao metoda koja na jasan način oslikava korelaciju između strateških pravaca, strateških ciljeva i u kasnijem slijedu i mjera koje je potrebno provesti. Strateški ciljevi direktno proizlaze iz strateških pravaca koji su utvrđeni u prethodnom koraku. Korištenje PCM pristupa u procesu definiranja ciljeva će također pomoći i u lakšem i efikasnijem monitoringu implementacije Strategije

Tabelarni prikaz strateških ciljeva i pripadajućih indikatora

Strateški pravci		
SP 1 Uklanjanje barijera u obrazovnom procesu	SP 2 Jačanje samosvijesti mladih osoba s invaliditetom	SP 3 Prepoznavanje mogućnosti i potencijala mladih osoba s invaliditetom u široj zajednici
Strateški ciljevi		
Strateški cilj 1. Djeca i mladi u školama spremni da prihvate kao ravnopravne svoje vršnjake s invaliditetom	Strateški cilj 3 Jačanjem Aktiva mladih povećati učešće mladih osoba s invaliditetom u radu organizacija civilnog društva	Strateški cilj 4 Poboljšana saradnja Aktiva mladih sa organizacijama koje se bave pitanjima mladih te općenito pitanjima položaja osoba s invaliditetom
Pripadajući indikator 1.1. <i>Svaki od aktiva mladih organizovao najmanje jednu aktivnost vezanu za pitanja mladih osoba s invaliditetom u kojoj su aktivno učestvovali i njihovi vršnjaci bez invaliditeta</i>	Pripadajući indikator 3.1 <i>Odbor Aktiva mladih ojačan do nivoa da može samostalno koordinirati i voditi zajedničke akcije koje provode Aktivi mladih u Koalicijama</i> Pripadajući indikator 3.2.:	Pripadajući indikator 4.1. <i>Aktivi mladih u svakoj koaliciji pokrenuli najmanje jednu zajedničku inicijativu sa drugim organizacijama civilnog društva koji se bave pitanjima mladih</i> Pripadajući indikator 4. 2.

	<p><i>Aktivi mladih usvojili osnovna pravila rada i komunikacije unutar njih i na nivou svake koalicije</i></p> <p>Pripadajući indikator 3.3</p> <p><i>Broj članova Aktiva mladih unutar svake Koalicije povećan za najmanje 20 %</i></p>	<p><i>Uspostavljene partnerske veze sa Vijećem mladih Federacije BiH i Omladinskim savezom RS-a</i></p>
<p>Strateški cilj 2.</p> <p><i>Povećan stepen razumijevanja između roditelja mladih osoba s invaliditetom i roditelja ostale djece o potrebi zajedničkog djelovanja na razbijanju predrasuda spram mladih osoba s invaliditetom</i></p>		<p>Strateški cilj 5</p> <p><i>Afirmirane i u široj javnosti promovirane uspješne mlade osobe s invaliditetom</i></p>
<p>Pripadajući indikator 2.1.:</p> <p><i>U svakoj koaliciji pokrenuta najmanje jedna inicijativa vezana za promjene u obrazovnom procesu koju su podržali roditelji mladih osoba s invaliditetom i roditelji njihovih vršnjaka</i></p>		<p>Pripadajući indikator 5.1.</p> <p><i>Najmanje 1000 osoba iz čitave Bosne i Hercegovine putem društvenih mreža iskazalo podršku uspješnim mladim osobama s invaliditetom</i></p>

5.1. Opis strateških ciljeva

U cilju jasnijeg sagledavanja razloga i motiva postavljanja upravo ovakvih strateških ciljeva te sagledavanja sveukupne logike kako njih samih tako i cjelokupne Strategije dat je i kratak opis svakog od njih. U opisu su dati i pripadajući indikatori koji jasno objašnjavaju promjenu koja će nastupiti ostvarenjem cilja. Prilikom definisanja pripadajućih indikatora nastojalo se što je moguće više poštovati SMART pravila (specifični, mjerljivi, dostižni, realistični i u vremenskim rokovima određeni)

Strateški cilj 1: Djeca i mladi u školama spremni da prihvate kao ravnopravne svoje vršnjake s invaliditetom

Arhitektonske, zakonske barijere ili nedostatak adekvatnih pomagala unutar obrazovnog procesa su bez ikakve sumnje značajan otežavajući faktor da mlade osobe s invaliditetom dobiju ravnopravan tretman. Ipak, najosjetljivija i za same mlade najteža barijera je ona koju stvaraju njihovi vršnjaci zbog nerazumijevanja prirode samog invaliditeta ili nepoznavanja mogućnosti i potencijala koje imaju njihovi drugovi i drugarice s invaliditetom a sa kojima pohađaju isti razred, školu ili su već na fakultetu. Upravo zbog toga jedan od primarnih strateških ciljeva je približiti mlade osobe s invaliditetom njihovim drugovima, upoznati ih sa pojmovima invaliditeta i kako se sa njima suočavaju, ali ponajviše pokazati im da su oni jednako kao i oni, sa istim radostima i brigama kao i svi mladi ljudi. Uklanjanjem ove barijere sve druge tehničke barijere će izgledati drugačije i lakše će ih i prihvaćati i boriti sa njima.

Pripadajući indikator 1.1.

Svaki od Aktiva mladih organizovao najmanje jednu aktivnost vezanu za pitanja mladih osoba s invaliditetom u kojoj su aktivno učestvovali i njihovi vršnjaci bez invaliditeta

Strateški cilj 2: Povećan stepen razumijevanja između roditelja mladih osoba s invaliditetom i roditelja ostale djece o potrebi zajedničkog djelovanja na razbijanju predrasuda spram mladih osoba s invaliditetom.

U borbi za uklanjanje barijera u obrazovnom procesu, od izuzetne je važnosti da zajednički nastupaju i roditelji mladih osoba s invaliditetom i roditelji njihovih vršnjaka. Da bi se to desilo neophodno je imati dovoljno informacija o svim preprekama sa kojima se suočavaju mlade osobe s invaliditetom ali i potencijalima koje oni imaju. Aktivni mladih upravo mogu i trebaju biti spona između ove dvije grupacije, i svojim aktivnostima približiti ih, upoznati jedne sa drugima, i motivirati ih na zajedničko djelovanje. Suštinski Aktivni mladih trebaju da kroz svoje aktivnosti pokažu da postoje zajednički interesi, i da borba za bolji položaj mladih osoba s invaliditetom u obrazovnom procesu jeste istovremeno i borba u kojoj su dobitnici i mlade osobe s invaliditetom i svi ostali učesnici obrazovnog procesa.

Pripadajući indikator 2.1.

U svakoj koaliciji pokrenuta najmanje jedna inicijativa vezana za promjene u obrazovnom procesu koju su podržali roditelji mladih osoba s invaliditetom i roditelji njihovih vršnjaka

Strateški cilj 3: Jačanjem Aktiva mladih povećati učešće mladih osoba s invaliditetom u radu organizacija civilnog društva

Jedna od osnovnih uloga Aktiva mladih je i da privuku što je moguće veći broj mladih osoba s invaliditetom da se priključe organizacijama civilnog društva i na taj način postanu dio Pokreta osoba s invaliditetom. Da bi u potpunosti mogao ostvariti ulogu, nužno je i ojačati same Aktive, prvenstveno brojem mladih ljudi koji žele da budu njegovi aktivni članovi, ali i uspostavljanjem osnovnih pravila rada samih Aktiva i načina komunikacije i koordinacije između njih. Informišući i ujedno vršeći edukativnu funkciju Aktivi mladih će postati svojevrsno okupljalište mladih osoba s invaliditetom i kao takvo i mjesto odakle će se pokretati inicijative za poboljšanje njihovog položaja kako unutar svojih lokalnih zajednica tako i na nivou čitave Bosne i Hercegovine. Od iznimne važnosti će biti i uloga Odbora Aktiva mladih, zajedničkog tijela sastavljenog od predstavnika svih Aktiva mladih u Koalicijama koje će biti tijelo zaduženo za koordinaciju zajedničkih aktivnosti, monitoring rada, te ujedno biti i pokretač novih inicijativa. Da bi svoju ulogu na zadovoljavajući način mogli obavljati, neophodno će biti i ojačati njihove kapacitete u kontekstu poznavanja principa rada kako organizacija civilnog društva tako i rada sa osobama sa invaliditetom.

Pripadajući indikator 3.1

Odbor Aktiva mladih ojačan do nivoa da može samostalno koordinirati i voditi zajedničke akcije koje provode Aktivi mladih u Koalicijama

Pripadajući indikator 3.2.

Aktivi mladih usvojili osnovna pravila rada i komunikacije unutar njih i na nivou Koalicija

Pripadajući indikator 3.3

Broj članova Aktiva mladih unutar svake Koalicije povećan za najmanje 20 %

Strateški cilj 4: Poboljšana saradnja Aktiva mladih s organizacijama koje se bave pitanjima mladih te općenito pitanjima položaja osoba s invaliditetom

Danas u Bosni i Hercegovini je mnogo organizacija civilnog društva koja se bave pitanjima mladih ali i problemima osoba s invaliditetom. Uspostaviti sa njima suradnju, pronaći moduse zajedničkog djelovanja i na taj način u punoj mjeri iskoristiti potencijale civilnog društva je jedan od važnih zadataka Aktiva mladih. Upravo Aktivi mladih su pozvani da kao tijela koja se izvorno bave pitanjima mladih osoba s invaliditetom budu inicijatori povezivanja i akcija koje će na sistemski način mijenjati njihov položaj. Takođe, od bitnog značaja je i uspostavljanje saradnje sa Vijećem mladih Federacije BiH i Omladinskim savezom RS-a kao krovnim tijelima mladih u entitetima čiji je zadatak, između ostalog, i da pokreće i rješava probleme mladih osoba s invaliditetom.

Pripadajući indikator 4.1.

Aktivi mladih u svakoj koaliciji pokrenuli najmanje jednu zajedničku inicijativu sa drugim organizacijama civilnog društva koji se bave pitanjima mladih

Pripadajući indikator 4.2.

Uspostavljene partnerske veze sa Vijećem mladih Federacije BiH i Omladinskim savezom RS-a

Strateški cilj 5: Afirmirane i u široj javnosti promovirane uspješne mlade osobe s invaliditetom

Kampanja „Ponosni na sebe“ koju je zajednički provodilo pet (5) koalicija organizacija osoba s invaliditetom je postigla izvanredne rezultate u promoviranju uspjeha i potencijala koje imaju osobe s invaliditetom. Upravo slijedeći pozitivna iskustva ove kampanje, predstavljanje široj javnosti uspješnih mladih ljudi koji imaju invaliditet će biti jedan od važnih i vrlo vidljivih strateških ciljeva. Promovirajući uspješne mlade osobe s invaliditetom se ujedno promoviraju potencijali svih mladih koji imaju invaliditet, javnosti se primjerom pokazuje da je moguća potpuna integracija u društvo, i da je za mnoge mlade ljude s invaliditetom jedino pravo pitanje da li im društvo daje adekvatnu šansu da iskažu svoj potencijal.

Pripadajući indikator 5.1.

Najmanje 1000 osoba iz čitave Bosne i Hercegovine putem društvenih mreža iskazalo podršku uspješnim mladim osobama s invaliditetom

6. Ciljne grupe

U kontekstu Strategije, ciljne grupe definišemo kao specifične grupe ljudi kojima će većina aktivnosti definisanih Strategijom biti okrenuta sa ciljem da se ili podigne nivo svijesti o određenim pitanjima ili dodatno razviju vještine, znanja koja će im pomoći da se lakše suočavaju sa problemima unutar okruženja. Suštinski, to su grupe ljudi koje će postizanjem strateških ciljeva imati najveću korist.

Strategija Aktiva mladih s invaliditetom definiše više ciljnih grupa:

Mlade osobe s invaliditetom

Primarna ciljna grupa Strategije su mlade osobe s invaliditetom. Riječ je o širokoj populaciji od 16 do 30 godina, u produktivnim godinama života, koja se suočava sa brojnim problemima, bilo da je riječ o obrazovnom procesu, bilo o učešću u drugim društvenim aktivnostima. Informirati, naučiti, pokazati im da se može i na drugačiji način, i kao krajnji rezultat motivirati ih da budu proaktivni je suštinski i osnovni cilj same Strategije. Jedna od parola/maksima Pokreta osoba s invaliditetom je „**ništa o nama bez nas**“ i kada je riječ o mladim osobama s invaliditetom, upravo kroz implementaciju ove Strategije ona treba da postane dio nezaobilazne prakse i načina njihovog života.

Mlade osobe bez invaliditeta koje zajedno sa osobama s invaliditetom čine dio obrazovnog sistema

Inkluzija u obrazovnom procesu kao jedan od važnih elemenata za postizanje ravnopravnog položaja mladih osoba s invaliditetom nije moguća bez kvalitetne interakcije sa njihovim vršnjacima sa kojima dijele klupe i provode veliki dio dana. Pokazati vršnjacima da i mlade osobe s invaliditetom imaju potencijal, da nisu drugačije od njih u interesovanjima, željama, da ih se ne treba tretirati na drugačiji način je jedan od temeljnih zadataka ove Strategije. Razbijanjem barijera između mladih osoba s invaliditetom i njihovih vršnjaka te uspostavljanjem kvalitetne međusobne interakcije proširuje se broj onih koji će na različite

načine se boriti za prava osoba s invaliditetom i ma koliko to moglo zvučati pretenciozno, dobijaju se najjači saveznici za sve akcije koje će se u budućnosti voditi.

Roditelji mladih osoba s invaliditetom

Roditelji mladih osoba s invaliditetom su, nema sumnje, oni koji podnose najveći teret borbe za socijalizaciju svoje djece i njihovu potpunu inkluziju u društvo. Nažalost, pokatkad (povremeno) zbog nespremnosti da se suoče sa stvarnim problemima, ili jednostavno zbog nedovoljnog znanja i neposjedovanja kvalitetnih i pouzdanih informacija oni postaju dio problema a ne dio rješenja. Strategija je dio svojih aktivnosti posvetila upravo roditeljima mladih osoba s invaliditetom sa jasnom sviješću da porodica, odnosno roditelji, jesu ključni faktor u oblikovanju ličnosti mladih osoba s invaliditetom i da oni, informisani, svjesni položaja svoje djece ali i njihovog potencijala, mogu biti od iznimne pomoći u daljnjim procesima.

Ostali roditelji

Naslanjajući se na već rečeno, Strategija prepoznaje i roditelje druge djece kao jedan od bitnih faktora u procesu istinske inkluzije. Razbijanjem njihovih predrasuda spram mladih osoba s invaliditetom otvara se put da i njihova djeca prihvate svoje vršnjake sa invaliditetom kao ravnopravne članove zajednice. Razmjena iskustava između roditelja mladih s invaliditetom i ostalih roditelja, njihova međusobna interakcija bi na posredan način trebala da utiče na mlade ali i da pomogne da se neke od društvenih barijera koje dolaze iz institucija sistema lakše premoste.

Druge organizacije civilnog društva koje se bave pitanjima mladih te generalno pitanjima osoba s invaliditetom

Aktivni mladih koji djeluju u okviru Koalicija nisu i ne trebaju biti usamljeni otok koji djeluje samostalno bez saradnje sa svim drugima koji sebe legitimišu kao dio borbe za prava kako samih mladih tako i osoba s invaliditetom. Upravo je na Aktivima mladih da budu ona spona koja će vezivati mlade osobe s invaliditetom sa drugim organizacijama civilnog društva koji zastupaju mlade ili im se članstvo i korisničke grupe sastoji uglavnom od mladih osoba. Strategija je prepoznala ovu potrebu i ove organizacije jasno potvrdila kao jednu od bitnih ciljnih grupa.

Različiti pojedinci i grupe koje učestvuju u kako u obrazovnom procesu tako i u društvenim aktivnostima vezanim za pitanja mladih osoba s invaliditetom.

Široki je spektar institucija i pojedinaca koje na različite načine učestvuju u procesima vezanim za položaj mladih osoba s invaliditetom. Nastavnici, profesori u srednjoškolskim i fakultetskim institucijama, upravljačke strukture u institucijama sistema uključujući i obrazovne, socijalni radnici, pedagozi, mediji te ono što se kolokvijalnim jezikom zove obični građani, su na različite načine uključeni u procese vezane za mlade osobe s invaliditetom. Iako oni u ovom slučaju ne pripadaju primarnoj ciljnoj grupi nastojaće se da sve aktivnosti koje će se voditi, posebno one promotivne budu dostupne i ovoj grupaciji kako bi se u budućim akcijama na njih moglo računati kao prirodne saveznike.

7. Monitoring sprovođenja i ostvarenja Strategije

Obzirom na činjenicu da su Aktivi mladih nova tijela osnovani pri koalicijama, te da je ova Strategija praktički prvi dokument kojim se definiše njihov zajednički rad, od izuzetne važnosti je bilo definisati i monitoring njenog izvršenja. Podsjetimo na to da mnogobrojne analize ukazuju da je nepostojanje adekvatnog monitoring plana najčešći razlog zašto se strateški planovi ne ispunjavaju.

Prilikom definisanja monitoring plana korištena su iskustva iz izvršenja ranijih strategija koje su rađene na nivou Koalicija.

Već je rečeno da će se formirati Odbor – Vijeća - Aktiva mladih svih Koalicija koji će imati zadatak da koordinira i prati aktivnosti koje se odvijaju unutar koalicija ali takođe i zajedničke aktivnosti. Društvene mreže (prevažodno Facebook stranica) će biti osnovni alat komunikacije između članova Odbora Aktiva mladih, ali je takođe planirano da se Odbor Aktiva mladih sastaje najmanje dva puta godišnje kao bi se analizirao tok implementacije Strategije.

Ono što je bitno je da će članovi Odbora Aktiva mladih biti i odgovorni i za uspostavljanje komunikacije unutar koalicija te blagovremeno informiranje svih članova Aktiva o toku implementacije Strategije.

Kao što je već rečeno, ovo je po prvi put da se Aktivi mladih odnosno članovi Aktiva mladih susreću sa odgovornim zadatkom implementacije Strategije, te se stoga podrazumijeva da će Koalicije dati podršku radu Aktiva mladih i sprovođenju Strategije.

Operativnim planom, koji će biti sastavni dio šireg operativnog plana Koalicije za period 2020-2021, potom planom implementacije aktivnosti, definiraće se mjere i procesni indikatori (prekretnice) za svaki od strateških ciljeva, kao i aktivnosti, koji će biti osnovica za praćenje procesa implementacije.

Strategija je finansirana u okviru Zajednički aktivnosti od strane MyRight.